

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 26 czerwca 2024 r.
wniosku obrońcy sędziego Sądu Rejonowego w O. P. J. – adw. P. M. z dnia 30
kwietnia 2024 r. o wyłączenie SSN Zbigniewa Korzeniowskiego od udziału w
rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZO 32/24
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. a *contrario* w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128
ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych

1. **nie uwzględnić wniosku o wyłączenie SSN Zbigniewa Korzeniowskiego od rozpoznania sprawy o sygn. akt II ZO 32/24;**
2. **wniosek o wyłączenie od rozpoznania wniosku o wyłączenie z pkt 1 sędziów SN, którzy zostali powołani na stanowisko sędziego SN w procedurze nominacyjnej z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) pozostawić bez rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 30 kwietnia 2024 r. obrońca sędziego P. J. złożył wniosek o wyłączenie SSN Zbigniewa Korzeniowskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 32/24. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że w niniejszej sprawie

występują jedna okoliczność, która wywołuje u autora wniosku uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności SSN Zbigniewa Korzeniowskiego.

Pierwszym z argumentów przytoczonym przez wnioskodawcę na uzasadnienie tej okoliczności jest stwierdzenie, że SSN Zbigniew Korzeniowski postanowieniem Prezydenta RP z dnia 17 września 2022 r. wyznaczony został do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, która to Izba zastąpiła funkcjonującą od dnia 20 września 2018 r. Izbę Dyscyplinarną. W ocenie wnioskodawcy IOZ nie spełnia kryteriów niezawisłego i niezależnego sądu w rozumieniu prawa unijnego oraz EKPCz. Ponadto w świetle standardów krajowych oraz międzynarodowych, również organ ukształtowany ustawą o KRS z 2017 r. nie spełnia niezbędnych wymogów bezstronności i niezawisłości.

W drugiej kolejności, wnioskodawca upatruje podstaw do kwestionowania bezstronności w tym, że sędzia Zbigniew Korzeniowski zgłosił zdanie odrębne do uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I 4110 1/20, w którym wyraził swoje zapatrywania dotyczące statusu sędziów powoływanych przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

Jako trzeci argument w uzasadnieniu wniosku przywoływany został fakt, że SSN Zbigniew Korzeniowski nie podpisał oświadczenia sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2022 r. w przedmiocie możliwości orzekania sędziów Sądu Najwyższego wraz z sędziami powołanymi przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Tym samym, w ocenie wnioskodawcy SSN Zbigniew Korzeniowski zajął już stanowisko w sprawie, która powiązana jest z postępowaniem dyscyplinarnym w sprawie o sygn. akt II ZSG 4/22, w której obwinionym jest SSR P. J.

Ponadto, obrońca wniósł o niewyznaczenia do składu rozpoznającego niniejszy wniosek sędziów SN, którzy powołani zostali przy udziale organu

ukształtowanego ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Pierwszy z wniosków nie zasługiwał na uwzględnienie, natomiast drugi należało pozostawić bez rozpoznania.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 42 § 1 k.p.k. wyłączenie sędziego następuje na żądanie sędziego, z urzędu albo na wniosek strony. Rozpatrzenie wniosku o wyłączenie sędziego obejmującego zarzut braku niezawisłości sędziego wymaga przede wszystkim wzięcia pod uwagę treści art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 k.p.k., które przewidują wyłączenie sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.

Każdy wniosek o wyłączenie sędziego musi spełniać wymogi konstrukcyjne, które pozwalają na jego merytoryczne rozpoznanie. Dotyczy to w szczególności wymagania, aby oprócz postawienia wniosku o wyłączenie sędziego od rozpoznania konkretnej sprawy, sformułowano stosowne zarzuty, ich uzasadnienie i – w miarę możliwości – wykazano lub chociażby uprawdopodobniono okoliczności wskazujące na brak bezstronności lub niezawisłości sędziego, którego wniosek dotyczy (wniosek *in concreto*) (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 maja 2020 r., I NWW 7/20). Braki konstrukcyjne wniosku obejmujące brak zarzutów, brak ich uzasadnienia lub choćby uprawdopodobnienia przez podanie okoliczności faktycznych, na podstawie których można zweryfikować zasadność stawianych zarzutów (wniosek *in abstracto*), uniemożliwiają merytoryczne rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego.

Odnosząc się do pierwszego z zaprezentowanych we wniosku argumentów, dotyczącego wyznaczenia SSN Zbigniewa Korzeniowskiego do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, wskazać należy, że na mocy art. 8 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022, poz. 1259) z 15 lipca 2022 r. zniesiono Izbę Dyscyplinarną oraz utworzono Izbę Odpowiedzialności Zawodowej. W Izbie tej orzekają sędziowie powołani na stanowisko sędziego SN w różnych okresach czasowych. Jak wynika z obecnie obowiązującego brzmienia

art. 22a § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024, poz. 622; dalej: u.SN), w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej orzeka 11 sędziów, wyznaczonych do orzekania w tej izbie na kadencję co do zasady 5 letnią, przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród sędziów Sądu Najwyższego wylosowanych na posiedzeniu Kolegium Sądu Najwyższego przez przewodniczącego tego kolegium. Pozycja ustrojowa Izby Odpowiedzialności Zawodowej nie może stanowić fundamentu do uznania, że orzekający w tej Izbie sędziowie pozbawieni są przymiotu niezawisłości i bezstronności, a tym samym zapatrywania w tym zakresie przedstawione we wniosku obrońcy nie mogły podlegać uwzględnieniu ze względu na swoją abstrakcyjność. Na marginesie jedynie warto zwrócić uwagę, że jak już wskazywał Sąd Najwyższy powołana na mocy ustawy z 9 czerwca 2022 r. Izba Odpowiedzialności Zawodowej nie charakteryzuje się podnoszonymi w wyroku TSUE w sprawie C-791/19 oraz sprawie C-585/18, C-624/18 i C-625/18 cechami przypisywanymi Izbie Dyscyplinarnej (szczególnym stopniem autonomii organizacyjnej, funkcjonalnej i finansowej, a w jej skład wchodzi sędziowie Sądu Najwyższego wyłonieni spośród sędziów Sądu Najwyższego orzekających w pozostałych izbach Sądu Najwyższego) (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2022 r., II ZIZ 22/22, LEX nr 3439528).

Odnosząc się do drugiego z zarzutów podniesionych we wniosku podkreślić należy, że również wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, za brak przejawu, po stronie sędziego SN Zbigniewa Korzeniowskiego, cechy bezstronności nie można uznać złożenia przez niego zdania odrębnego do uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I 4110 1/20, gdyż działanie to stanowi wyłącznie wyraz skorzystania przez Sędziego z uprawnienia przyznanego mu przez przepisy prawa. W polskim systemie prawnym ustawodawca przewidział bowiem możliwość złożenia zdania odrębnego przez sędziego orzekającego w sprawie, zarówno na gruncie procedury karnej (art. 114 § 1-3 k.p.k.) jak i cywilnej (art. 324 § 2 k.p.c.).

Ustawodawca zdecydował, że zdanie odrębne (*votum separatum*) stanowi oświadczenie członka składu orzekającego co do zagadnienia, w którym przyjmuje on odmienne zapatrywanie niż to, które wyrażone zostało w orzeczeniu przez

resztę składu orzekającego. W doktrynie podkreśla się, że daje to przegłosowanemu członkowi składu orzekającego możliwość zmanifestowania, że w określonej kwestii posiada on inne zdanie niż większość składu orzekającego oraz stanowi istotny sygnał dla stron, że w sprawie występują takie zagadnienia faktyczne lub prawne, których nie rozstrzygnięto jedomyślnie, co może mieć znaczenie dla ewentualnego wniesienia środka odwoławczego (zob. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. 1, 2007, s. 609). Zdanie odrębne może zostać zgłoszone do każdego orzeczenia podejmowanego w składzie kolegielnym i może ono dotyczyć całości orzeczenia, jego określonej części, a także uzasadnienia (zob. J. Skorupka [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166, red. R. A. Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2017, art. 114).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego akcentuje się, że uprawnienie sędziego do złożenia zdania odrębnego należy postrzegać w kategorii emanacji konstytucyjnej zasady niezawisłości sędziowskiej (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Niezawisłość sędziowska, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, polega na tym, że sędzia działa wyłącznie w oparciu o prawo, zgodnie ze swoim sumieniem i wewnętrznym przekonaniem (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z 14 kwietnia 1999 r., K. 8/99; z 27 stycznia 1999 r., K 1/98). Skoro sędzia w sprawowaniu swojego urzędu ma być niezawisły, a więc nie podlegać żadnym wpływom, oczywiste wydaje się, że w głosowaniu nad określoną kwestią będącą przedmiotem danego postępowania zawsze może zajmować własne stanowisko, niezależnie od stanowiska wyrażanego przez innych sędziów, wyrażając je przede wszystkim w oddaniu określonego głosu, ale również w zmanifestowaniu tego aktu na zewnątrz, tj. poza naradę, właśnie poprzez złożenie zdania odrębnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2024 r., sygn. akt I ZO 75/24).

Sąd Najwyższy podejmował również rozważania co do kwestii możliwości kwestionowania bezstronności sędziego z uwagi na złożenie przez niego zdania odrębnego do uchwały połączonych Izby. Sąd Najwyższy podkreślił, że sędzia który sporządził *votum separatum* nie wyraził swojego poglądu na temat tego, jakie powinno zapaść rozstrzygnięcie w konkretnej sprawie. Stanowiska wyrażane na

gruncie art. 41 § 1 k.p.k., uzasadniające wyłączenie sędziego, dotyczą takich sytuacji, gdy sędzia wyraził pogląd co do rozstrzygnięcia w konkretnej sprawie. Co więcej, każdy z sędziów biorących udział w wydaniu uchwały trzech Izb wyraził swój pogląd prawny co do problematyki objętej uchwałą, niezależnie od tego, czy uczynił to poprzez akceptację jej tez i uzasadnienia, czy też złożenie zdania odrębnego. Udział w wydaniu uchwały bez złożenia zdania odrębnego jest zajęciem określonego stanowiska co do wykładni art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. tak samo jak złożenie zdania odrębnego - z tą tylko różnicą, że jest zajęciem stanowiska bardziej odpowiadającego wnioskodawcy. Podążając za argumentacją wniosku wyłączeniu podlegać powinni wszyscy sędziowie biorący udział w wydaniu uchwały (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2024 r., III KK 13/24, LEX nr 3708901).

Z uwagi na powyższe, w realiach niniejszej sprawy stwierdzić należy, że brak jest prawnych podstaw do uznania, iż zgłoszenie przez sędziego SN Zbigniewa Korzeniowskiego zdania odrębnego do uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I 4110 1/20, może stanowić czynność mogącą być podstawą skutecznego zarzutu co do jego bezstronności.

Również za całkowicie chybiony uznać należy podniesiony we wniosku zarzut działania stojącego w opozycji do bezstronności sędziowskiej, a mającego się wyrażać w niepodpisaniu przez sędziego SN Zbigniewa Korzeniowskiego oświadczenia sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2022 r. „dotyczącego możliwości wspólnego orzekania legalnie powołanych sędziów Sądu Najwyższego wraz z sędziami powołanymi przy udziale upolitycznionego organu ukształtowanego ustawą o KRS z 2017 r.”. Pismo to może wzbudzać wątpliwości na płaszczyźnie niepożądaney aktywności sędziowskiej mającej miejsce w sferze publicznej. W tym kontekście postawa SSN Zbigniewa Korzeniowskiego stanowi wyłącznie przejaw jego niezawisłości i bezstronności, gdyż brak jego uczestnictwa w publicznym wyrażeniu poglądów zawierających się w rzeczonym piśmie skutkuje niemożnością przypisania mu jakiegokolwiek stanowiska w tym zakresie – zarówno pozytywnego, jak i negatywnego. Tym samym skoro stosunek SSN Zbigniewa Korzeniowskiego do poglądów w nim wyrażonych nie jest znany stronie to brak jest tym samym możliwości czynienia mu skutecznych zarzutów w tym zakresie. Co

więcej, Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał treść zdania drugiego art. 31 ust. 2 Konstytucji, zgodnie z którym Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje (zob. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 maja 2024 r., I ZO 79/24, LEX nr 3722232.; z 16 maja 2024 r., I ZO 180/23, LEX nr 3722227).

Wniosek obrońcy o wyłączenie od rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego SN Zbigniewa Korzeniowskiego (ujęty jako wniosek o niewyznaczenia do składu rozpoznającego ten wniosek) sędziów SN, którzy powołani zostali przy udziale organu ukształtowanego ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jako bezprzedmiotowy, nie podlegał natomiast rozpoznaniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że Kodeks postępowania karnego nie przewiduje wyłączenia sędziego *in abstracto*. Rozważanie wyłączenia sędziego na podstawie art. 40 § 1 lub 41 § 1 k.p.k. wchodzi w rachubę jedynie w odniesieniu do konkretnego sędziego wyznaczonego już do udziału w sprawie, a nie sędziego, który jedynie potencjalnie może zostać do sprawy wyznaczony. Stanowisko to prezentowane jest na tle postępowania karnego konsekwentnie zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2004 r., V KK 195/04, OSNKW 2005 Nr 1, poz. 5; z dnia 22 lipca 2009 r., SNO 53/09, OSNSD 2009 Nr 1, poz. 68; z dnia 30 czerwca 2010 r., WD 7)10, OSNwSK 2010 Nr 1, poz. 1344; z dnia 10 października 2014 r., SNO 51/14, z dnia 14 grudnia 2016 r., III KO 99/16; czy np. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 maja 2012 r., II AKo 65/12). Ustawodawca nie przewidział tym samym możliwości wyłączenia ogółu sędziów orzekających w sądzie, przed którym sprawa zawisła.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]

